

CENTAR ZA KONZERVACIJU I ARHEOLOGIJU CRNE GORE
CENTER FOR CONSERVATION AND ARCHAEOLOGY OF
MONTENEGRO

✉ 81250 CETINJE, Njegoševa bb

☎ centrala: 041/231-039; direktor: 041/231-182;

📠 faks: 041/231-753;

E-mail: ckacg@t-com.me

Broj 475

Datum: 21.03 2025. god.

MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA				
Primijeno: <u>07.05.2025</u>				
Org. jed.	Jed. klas. znak	Rečni broj	Prilog	Vrijednost
<u>13-082/25 -</u>			<u>1691/1</u>	

IZVJEŠTAJ O RADU
JU CENTRA ZA KONZERVACIJU I ARHEOLOGIJU CRNE GORE
ZA 2024. GODINU

Cetinje, mart 2025. godine

SADRŽAJ:

- 1. UVOD**
- 2. REALIZOVANI PROJEKTI**
- 3. PROJEKTI U TOKU**
- 4. KONSULTANTSKE USLUGE**
- 5. ORGANIZOVANJE I UČEŠĆE NA KONFERENCIJAMA/
PREZENTACIJAMA/RADIONICAMA**
- 6. PUBLIKOVANJE**
- 7. IZLOŽBE**
- 8. EDUKACIJA CILJNIH GRUPA**
- 9. DOEDUKACIJA KADRA**
- 10. PREGLED I ANALIZA BUDŽETA INSTITUCIJE**
- 11. REZIME**

1. UVOD

JU Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore je u toku 2024. godine aktivno sprovodio brojne sisteme i metode zaštite nacionalne kulturne baštine. Široka lepeza aktivnosti, ogledana kroz brojna arheološka i konzervatorska istraživanja, izradu elaborata i projekata, sprovođenje konzervatorsko - restauratorskih mjera; vršenju konsultantskih usluga; učešću na konferencijama, radionicama i prezentacijama; organizovanju naučnih konferencija i izložbi; publikovanju; edukaciji ciljnih grupa i doedukaciji kadra, su mjere koje su umnogome unaprijedile status i očuvanje nacionalnog kulturnog nasljeđa.

U narednim poglavljima iznosimo prikaz svih realizovanih aktivnosti za period od januara do decembra 2024. godine, kao i aktivnosti koje se nastavljaju u 2025. godini.

2. REALIZOVANI PROJEKTI

ISTRAŽIVANJA, IZRADA PROJEKATA, SPROVOĐENJE MJERA

SEKTOR ZA ARHEOLOGIJU

OPŠTINA BAR

1. Arheološka istraživanja pećine u Čanju, Opština Bar

Pećina kod Čanja do sada nije istraživana ali sporadični površinski nalazi (kremene alatke i proizvodi okresivanja) ukazivali su da bi se mogli očekivati tragovi okupacije praistorijskih zajednica. U okviru manje sonde istraživanja su bila usmjerena na definisanje stratigrafske pozicije slojeva, otkrivanje materijalnih ostataka i determinaciju kulturne pripadnosti. Iskopavanje je pokazalo veliku koncentraciju ostataka materijalne kulture među kojima su bile kremene alatke, produkti okresivanja, životinjske kosti, ljuštore puža i dr. Otkriven je jedan zub za koji pretpostavljamo da je ljudski međutim detaljnija antropološka analiza će nam riješiti dilemu. Kremene alatke, posebno vrhovi koplja, nesumnjivo pokazuju da sloj pripada periodu srednjeg paleolita odnosno da su alatke napravili neandertalci. Buduća istraživanja i detaljna obrada pronađenog materijala pokazaće nam o kakvom je nalazištu riječ i na koji su način živjeli njeni rezidenti.

OPŠTINA BIJELO POLJE

2. Arheološka istraživanja ranohrišćanske crkve u Zatonu, Opština Bijelo Polje

Arheološka istraživanja ranohrišćanske bazilike u Zatonu tokom 2024. godine doprinijela su boljem razumijevanju samog objekta ali su dala i neke nove rezultate. Istraživanjem je potvrđen bočni ulaz na sjevernom zidu priprate ali i utvrđen centralni ulaz između priprate i naosa crkve. Oba ulaza imala su istu širinu i pragovi su bili malterisani. Pored toga istražen je grob u južnom dijelu priprate u kojem osim ostataka pokojnika nijesmo pronašli pokretni materijal koji bi nam ukazao na njegov status. Najveće iznenađenje predstavljaju tragovi zidova većeg objekta za koji se, na osnovu

pronađenog keramičkog materijala, smatra da je kasnoantička vila rustika. Za sada se ne može govoriti o gabaritima vile rustike u Zatonu obzirom da je otkriven samo jedan dio međutim interesantno je da su tokom gradnje ranohrišćanske bazilike iskoristili ostatke vile u svrhu temeljne zone za sjeverozapadni ugao priprate.

OPŠTINA DANILOVGRAD

3. Arheološka istraživanja praistorijskog nalazišta Dolovi, Donji Rsojevići, opština Danilovgrad

Na lokalitetu Dolovi u Donjim Rsojevićima arheološkim rekognisciranjem je konstatovano postojanje usamljene kamene humke (tumula). Tumuli, kao najbrojnija skupina ilirskih objekata na ovom prostoru, mahom su koncentrisani u blizini gradina i utvrđenja a ima ih na pojedinačnim lokacijama. Usamljeni kameni tumul, prečnika 17 metara i visine 1.6 metara, nalazi se neposredno uz makadamski put. Ispod kamene humke otkriven je centralni grob čija je konstrukcija napravljena od uspravno postavljenih većih kamenih ploča na kojima je horizontalno postavljena jedna kamena ploča. U grobnoj konstrukciji je bilo sahranjeno više individua međutim samo su ostaci jedne pronađeni u anatomsom položaju. Pokojnik je bio sahranjen u zgrčenom položaju (fetus), položen na lijevu stranu u pravcu jug-sjever. Dno konstrukcije je napravljeno od manjih pločastih kamena složenih tako da formiraju ravnu površinu. Većina ostataka materijalne kulture je pronađena izvan grobne konstrukcije a najbrojniji materijal je keramika. Fragmenti keramičkih posuda potiču od najmanje dvije različite posude. Neposredno pored konstrukcije pronađena je bronzana spirala napravljena od tanke žice. Kompletan materijal moguće je datovati relativnim metodama u početak gvozdenog doba. Nakon detaljne analize materijala imaćemo jasniju sliku o periodu u kojem je sahranjen pokojnik, kao i više informacija o samom pokojniku.

OPŠTINA ZETA

4. Arheološka istraživanja ranog bronzanog doba u Crnoj Gori, Opština Zeta

U okviru istraživačkog projekta "Rano bronzano doba Crne Gore – kneževske grobnice", ove godine su završena iskopavanja grobne humke Kneževića Glavica, u mjestu

Balabani, opština Zeta, započeta 2023. godine. Pronađeno je ukupno 230 grobova, od čega su u 2 registrovane životinjske sahrane, u jednom je pronađena keramička urna sa ostacima spaljenog pokojnika, dok ostatak čine skeletni grobovi. Karakteristično je da humka nije sadržala centralni grob, već je formirana oko prirodnog uzvišenja i u svrhu sahranjivanja korištena tokom više praistorijskih i istorijskih razdoblja. Preliminarni rezultati istraživanja pokazuju da najstariji grobovi, sa konstrukcijama formiranim u vidu korita od šljunka, potiču iz perioda ranog gvozdenog doba, dio grobova pripada helenističkom razdoblju od IV do III v. p.n.e., a većina sahrana pripada srednjem i novom vijeku. U grobovima je pronađen veliki broj pokretnih nalaza: keramičke posude, nakit od bronce, srebra, ćilibara i staklene paste, upotrebnih dijelovi odjeće, oružje, novac. Očekuju se rezultati antropoloških i fizičko-hemijskih analiza, koji će nam dati preciznije podatke o lokalitetu.

OPŠTINA KOTOR

5. Arheološka istraživanja lokaliteta Forum u Risnu, Opština Kotor

Sistematska arheološka istraživanja u Risnu sprovedena su u periodu od polovine juna do polovine jula 2024. godine. Fokus iskopavanja je bio u produžetku prošlogodišnje sonde 1 ka jugoistoku, odnosno, pri stilobatu prema jugozapadu čime je оформljena nova sonda (sonda 7), ukupne površine 36 m². Istraživanja su završena na ukupnoj relativnoj dubini od 2,75 m. U nivou temeljne zone stilobata otkriven je bunar, udaljen od istog za 0,83 m ka jugozapadu. Očuvana visina bunara za sada iznosi 0,73 m. Sa istočne strane bunara nalaze se tragovi kamene konstrukcije koja podsjeća na popločanje u nivou dna sonde. Ove godine otkriven je nastavak helenističkog zida (zid 1), koji se nalazi u sondama 3 i 4 i ide ispod stilobata, nastavlja se dalje u sondu 7. Zid se pruža u pravcu sjever-jug, a zatim se "lomi" u pravcu istok-zapad, dimenzija 2,08 x 0,48, za sada definisane visine 31 cm.

U kampanji je pronađeno 57 inventarskih nalaza od keramike, stakla i metala i jedan novčić. Takođe, pronađeno je 911 fragmenata studijskog materijala od keramike, metala i životinjske kosti.

6. Reviziona i zaštitna istraživanja na Carinama VI u Risnu, Opština Kotor

Sanacija i asfaltiranje lokalnog puta koji vodi od magistrale prema OŠ „Veljko Drobnjaković“ u martu 2024. god., kao i sprovođenje iskopnih radnji, tamponiranje i širenje kamena kao betonske podloge za buduće igralište u junu 2024. god. preko arheološkog lokaliteta, bili su povod za podnesene krivične prijave Inspekcije za kulturna dobra protiv Sekretarijata za investicije Opštine Kotor koja je bila investitor gore pomenutih radova, za koje nije imala izrađen konzervatorski projekat, kao ni saglasnost Uprave za zaštitu kulturnih dobara. Cjelokupni radovi vršeni su na ranije djelimično arheološki istraženoj kat. parc. 455/2 KO Risan I, ukupne površine preko 2.500 m²- Carine VI.

Za potrebe revizije, u cilju sagledavanja stepena devastacije Carina VI, otvorene su tri Rov /Sonde (Rov/Sonda 1- pozicionirana na dijelu lokaliteta koja je istraživan sondažno 1968. god. i sistematski u periodu 2001 - 2004. god., Rov/Sonda 2 -pratila je pravac sonde iskopavane tokom 2014. god. (kvadrati 1,3,5,7 i 9), i Rov/Sonda 3 - u graničnom dijelu situacionog plana iz 2006. god.), koje su rezultirale otkrićem visokog sadržaja fragmentovanih nalaza različitih posuda sa crnim i crvenim premazima i amforama tipologije grčko-italske provenijencije i Lamboglia 2 izmiješanih sa ranije dopremljenim šutom i recentnim otpadom. Istraživanja su pokazala, da su ranije otkriveni arheološki slojevi iz perioda kasnohelenističkog, rimskog 1, rimskog 2 i novovjekovnog perioda (XX vijek) na dubinama većim od posljednjih mašinskih djelovanja tokom 2024. god. (iskopavanja, valjanja, pretovar-utovar) i to u Rovu 1: 1,50 – 1,70 m; Rovu 2: 1,80 m; Rovu 3: 1,60 m, te ih na taj način iskopne radnje nisu narušile.

OPŠTINA NIKŠIĆ

7. Arheološka istraživanja praistorijskog nalazišta, Vrbička pećina, Opština Nikšić

Arheološka istraživanja u Vrbičkoj pećini su realizovana u saradnji sa univerzitetom La Sapienza iz Rima a identifikovani su značajni ostaci kako holocenskog tako i pleistocenskog praistorijskog naseljavanja. Pleistocenski sloj po odlikama kremenih nalaza upućuje na kasnopaleolitsko naseljavanje ove pećine. Starost ovog sloja je metodama apsolutnog datovanja određena na oko 19 000 godina prije sadašnjosti. U kulturnoj stratigrafiji ovog nalazišta prepoznat je i mezolitski sloj koji je apsolutno datovan u sam kraj 8. i početak 7. milenijuma prije naše ere. Potvrđeno je naseljavanje u

pećini tokom neolita, otkriveni su tragovi keramičkih posuda koji pripadaju kulturama starijeg i mlađeg neolita. U sloju starijeg neolita pronašli smo tri ljudska zuba a C14 metodom smo datovali jedan od pomenutih zuba. Dobijeni datum (5950 BC) je za sada nastariji potvrđeni ljudski ostatak sa teritorije Crne Gore koji pomjera starost neolitizacije u zaleđu primorske oblasti. Najmlađi kulturni sloj u Vrbičkoj pećini pripada period bronzanog doba.

Arheološka istraživanja Vrbičke pećine usmjerena su na proučavanje sezonskih kretanja lovačkosakupljačkih zajednica u paleolitu i mezolitu i njihovo korišćenje raznih ekozona. Naša istraživanja ukazuju na postojanje tragova naseljavanja u Vrbičkoj pećini tokom poslednjeg maksimuma glacijacije kada je Crna Gora i čitava jadranska regija mogla biti refugijum za ljudske grupe koje su eksploatisale više planinske oblasti kroz specijalizovan lov na pojedine resurse, poput mrmota. Detaljnija istraživanja pokazaće promjene kroz vrijeme i razne klimatske i druge faktore koji su mogle da utiču na naseljavanje ovih područja.

OPŠTINA PLJEVLJA

8. Arheološka istraživanja rimskih i ranosrednjovjekovnih nekropola, Opština Pljevlja

Istraživanja rimskih i ranosrednjovjekovnih nekropola u opštini Pljevlja obavljena su u saradnji sa JU Zavičajni muzej Pljevlja i podrazumijevala su iskopavanja na nekoliko lokacija otkrivenih slučajno ili u rekognosciranjima iz 2010. godine. Istraživanja su izvršena u naseljima Gradac, Crljenice i Otilovići. U Gradcu na lokalitetu Mejtef istražena je rimska grobnica tipa *area maceria cincta* iz perioda 2-3 vijeka koju je 2009. godine oštetila bujica Vriočkog potoka kada je otkrivena i nadgrobna stela. U ovoj monumentalnog grobnici otkrivena su dva groba, jedan sa ostacima spaljenog pokojnika a drugi sa inhumiranim ostacima. U Crljenicama je istraženo ukupno 5 grobova sa kružnim jamama u kojima su bile postavljene urne datovane u period 3-4. vijeka n.e. Istraživanja u Otilovićima nisu dala rezultate iako je istraženo nekoliko gromila koje bi trebalo da se datuju u ranovizantijsko doba.

GLAVNI GRAD PODGORICA

9. Arheološka istraživanja zapadne nekropole na lokalitetu Košturnica, Dokleja Glavni grad Podgorica

Nedaleko od ulaza u antički grad, na mjestu Košturnica, nalazi se djelimično istražena nekropola. Ovogodišnja istraživanja su predstavljala nastavak sistematskih arheoloških istraživanja započetih 2022. godine. Do sada je na relativno malom prostoru od 250 m² istražen ukupno 171 grob različitih formi, stepena očuvanosti i vremenskih perioda od 1. do kraja 4. stoljeća. Registrovana su oba vida sahranjivanja karakteristična za rimski period - inhumacija i incineracija. Grobovi sa ostacima spaljenih pokojnika su znatno brojniji i njih je nađeno ukupno 114. U preostalih 55 grobova nađeni su ljudski skeleti, a u 2 su registrovane životinjske sahrane. Među ovogodišnjim otkrićima izdvaja se nalaz životinjske sahrane, konja i psa, položenih na bok i jedan preko drugog, što je rijetka pojava u Rimskom Carstvu i ukazuje na kontakte i migracije nerimskog (varvarskog) stanovništva tokom 3-4. stoljeća nove ere. Pronađen je veliki broj nalaza koji su položeni u grobove kao pogrebni i zavjetni dar: staklene čaše i boce, keramički krčazi i tanjirima, nakit i upotrebnii djelovi odjeće. Ovi nalazi ukazuju na strukturu stanovništva Dokleje, njihov društveni status, duhovnu i materijalnu kulturu, ekonomske odnose, trgovačke veze i slično.

10. Arheološka istraživanja tvrđave Medun, Glavni grad Podgorica

Arheološka istraživanja izvršena su na najvišem dijelu Medunske tvrđave u sektoru I. Ukupno su istražene četiri sonde, jedan rov i unutrašnjost kule 1. Unutar sondi otkriveni su ostaci helenističke, srednjovjekovne i dvije novovjekovne faze života, od koji je od posebne važnosti horizont 7 vijeka. Ovaj horizont zabilježen je i unutar kule, gdje predstavlja najstariju fazu nakon koje se kula obnavlja tek u 14 vijeku. Osim arheoloških istraživanja izvršeni su radovi koji su obuhvatili detaljno rasčišćavanje lokaliteta i preventivnu zaštitu zidova objekta 3 i stepenica u sektoru I. Takođe, dijelom je uklonjena gusta šuma i vegetacija sa sjeverne strane Donjeg Medunskog grada, kako

bi se otkrili ostaci ilirskih bedema. Ovom prilikom dobijena je cjelovitija slika sistema odbrane ilirskog Meteona koja se sastojala od tri prstena kiklopskih zidova sa pravougaonim kulama koje su čuvale najkritičnija mjesta odbrane.

OPŠTINA TIVAT

11. Arheološka istraživanja na kat. parc.1043/I, KO Radovići, Opština Tivat

Terenska istraživanja sprovedena tokom januara-februara imala su za cilj identifikaciju i utvrđivanje karaktera nalaza u vidu voluminoznog monolita od krečnjaka na padini iznad Zaliva Trašte na poluostvu Luštica sa repertorom uklesanih ornamenata, antropomorfim prikazom s jedne i krstom sa druge strane dim. 1,8x1,3x 0,28 m.

Istraživanje je podrazumijevalo iskopavanje u cilju provjere eventuralnih podzemnih struktura (grob i sl.) oko spomenika i vraćanje u prvobitno stanje sa ciljem konsolidacije monolita, kao i terenska snimanja i dokumentovanje – izrada 3D modela fotogrametrijom. Simulacija različitih svjetlosnih uslova uz objedinjavanje približno 1500 terestričkih fotografija uz manipulacije vrijednosti horizontalnog i vertikalnog ugla omogućila je dalje analize tragova na kamenu uz pomoć računarskih programa (ArcGIS Pro i Global Mapper)

Preduzete konzervatorske intervencije *in situ* tokom arheoloških istraživanja, usmjerene su ka očuvanju arheološkog nalaza u svojoj pojavnosti, sa tendencijom da lokalitet postane nosilac vrijednosti istoriskog i arheološkog područja Luštice, njenog kulturnog pejzaža i graditeljskih cjelina.

OPŠTINA HERCEG NOVI I OPŠTINA BAR

12. Podvodna arheološka i batimetrijska istraživanja-rekognosciranje barskog i hercegnovskog akvatorija

U toku rekognosciranja barskog i hercegnovskog akvatorija, tokom I faze petogodišnjeg projekta u oktobru-novembru, u zavisnosti od zatečene situacije, primjenjivani su sljedeći postupci: obilazak terena i procjena zatečenog stanja – destrukcije i devastacije, GPS pozicioniranje, procjena prostornih granica, utvrđivanje hronoloških odrednica i karaktera lokaliteta.

Kako su evidentirani podvodni lokaliteti bez pravnog rješenja o prethodnoj zaštiti i bez prateće dokumentacije, sve sprovedene aktivnosti baza su za pokretanje inicijativa za uspostavljanje zaštite i utvrđivanja statusa podvodnih lokaliteta kod Uprave za zaštitu kulturnih dobara, dalja sistematska istraživanja, valorizaciju i njihovu kulturno-turističku promociju.

SEKTOR ZA KONZERVACIJU

OPŠTINA BAR

1. Konzervatorska istraživanja i sprovođenje konzervatorsko – restauratorskih mjera na sedam spomenika na teritoriji Opštine Bar:

a. Spomen-ploča na početak partizanskih akcija u selu Spiču, Mišići

Spomenik je dugo vremena bio na meti vandala i nesavjesnih učesnika u saobraćaju. Obzirom da je zaveden kao zaštićeno kulturno dobro, prvo se pristupilo izradi konzervatorskog projekta koji je predvidio sve mjere i radnje neophodne za njegovu restauraciju. Na postolju i postamentu su uočeni tragovi nestručnih intervencija u vidu nekoliko slojeva izljudane i potamnjele boje i nadomještanje polomljene uklesane petokrake se mnogo većom metalnom. Spomen ploča sa natpisom koji svjedoči o događaju je morala biti zamijenjena novom, izrađenom po uzoru na postojeću, o čemu postoje i fotografije urađene prije vandalskog čina lomljenja čekićem. Ploča je izrađena od najkvalitetnijeg Prilepskog mermera, uklesana slova su obojana crnom akrilnom bojom, a petokraka sa crvenom. Postament je tretiran vodom pod pritiskom, te podvrgnut mehaničkom skidanju nagomilanih slojeva boje. Nedostajući djelovi su restaurirani kompatibilnim materijalima. Nakon premazivanja postamenta akrilnom podlogom, završni izgled je dobijen premazivanjem sivom bojom koje je uokvirena s bijelim detaljima, u skladu sa prethodnim izgledom. Polomljeni betonski elementi ograde su uklonjeni i na njihovom mjestu izliveni novi u armiranom betonu. Nedostajući željezni elementi ograde su u velikom broju zamijenjeni novima, iskrivljeni djelovi su takođe ispravljani. Izrađena je i nedostajuća kapija. Na kraju je ograda premazana u dva sloja sa bojom za metal u bijeloj nijansi.

b. Spomen - bista narodnog heroja Nika Rolovića

Spomenik je usljed slijeganja terena izašao iz vertikalne ose i bio je nakrivljen pod velikim uglom unazad. Pristupilo se njegovom ispravljanju i vraćanju u vertikalni položaj. Nakon toga izvedeno je podbetoniranje postolja, čime je obezbijeđena njegova stabilnost. Na betonskom postamentu intervenisalo se na uklanjanju oštećene bijele boje, nedostajući elementi su restaurirani u adekvatnom materijalu, nakon čega je izvršeno premazivanje akrilnom podlogom u cilju konsolidacije svih dodatnih elemenata i boljeg prijanjanja završnog sloja boje. Završni sloj je izveden akrilnim elastičnim bijelim premazom u dva sloja. Obzirom da je pravougaono betonsko postolje svojim izgledom devastiralo cjelokupni vizuelni utisak, pristupilo se njegovom oblaganju sa bijelim mermernim pločama debljine 3 cm. Bronzana bista je tretirana mehaničkim i hemijskim metodama u cilju uklanjanja kalcifikata, raznih nečistoća i oksida. Na kraju je stavljen završni zaštitni sloj.

c. Spomen-bista Popu Dukljaninu-Grgur barski

Najprije se pristupilo uklanjanju nabujale vegetacije oko spomenika koja je u najvećoj mjeri doprinijela njegovom oštećenju. Postolje i postament su obloženi sa Danilovgradskim kamenom koji je izuzetno porozan i nije se pokazao kompatibilan prilikom ugradnje sa cementnim vezivima jer tokom vremena u sebe upija štetne materije. Veliki problem predstavlja i nedostatak pokrivne ploče na postamentu ispod bronzane biste jer se slivanje oksida i nečistoća sa bronzane nakuplja ispod kamenih obloga i takođe teži izlasku na lice kamena. Mehaničkim i neagresivnim hemijskim metodama kao i pranjem vodom pod velikim pritiskom iz više ponavljanja, uspjela se u velikoj mjeri očistiti nečistoća sa kamenog postamenta. Restaurirana su oštećena slova na uklesanom natpisu sa crnom akrilnom bojom. Kao jedino moguće rješenje u ovom trenutku se nametnulo premazivanje akrilnim izolatorom na gornjoj površini postamenta i spoju bronzane biste u tijelo postamenta. Time će se za određeni vremenski period spriječiti prodor vode sa bronzane biste u tijelo postamenta. Bista je tretirana mehaničkim i hemijskim metodama i na kraju tretirana zaštitnim premazom za bronzu. Date su preporuke da se u blizini spomenika osim trave ne sade nikakve druge biljke na razdaljini najmanje pola metra od istog.

d. Spomenik u Pečuricama

Spomenik je zatečen u veoma lošem stanju, različitim premazima u različitim vremenskim periodima umnogome je narušena njegova spomenička i estetska vrijednost. Pristupilo je pranju spomenika vodom pod pritiskom i mehaničkom uklanjanju slojeva bijele farbe. Oštećenja na betonskom tkivu su sanirana upotrebom adekvatnih i kompatibilnih materijala. Spomenik je premazan akrilnom podlogom u cilju bojeg prijanjanja završnih slojeva boje. Uvidom u dokumentaciju i autorski projekat došlo se do saznanja o prvobitnoj zamisli i izvedbi, tako da je restauracija boje urađena u bijeloj i nijansi sive boje koja imitira boju betona, na partjama koje su za to predviđene. Popločani prostor ispred spomenika, izveden betonskim elementima koji je bio u najvećoj mjeri denivelisan, najviše zbog uticaja korijenja od obližnjeg drveća je ponovo presložen i doveden u stanje nivelacije. Betonski postamenti na kojima su aplicirane bijele mermerne ploče sa imenima poginulih boraca su tretirani na isti način kao i spomenik. Uklesana slova na mermernim pločama su obnovljena upotrebom crne akrilne boje. Ploče su na kraju ispolirane. Betonske ploče na betonskim klupama oko spomenika su talođe tretirane na isti način i premazane na kraju akrilnim bilelim prelazom u dva sloja. Nedostajuće su zamijenjene novima.

e. Spomen – ploča Mari Marković u Brijegama

Na spomen – ploči sprovedene su sljedeće mjere: uklanjanje vegetacije sa stijene na kojoj se nalazi spomen – ploča; uklanjanje kalcifikata sa spomen – ploče, kombinacijom mehaničkih i hemijskih metoda; restauracija uklesanih simbola i teksta, korišćenjem akrilnih boja.

f. Spomen – ploča u Limljanima

Na spomen – ploči sprovedene su sljedeće mjere: uklanjanje nečistoća i saniranje oštećenja, uklanjanje neadekvatne zlatne boje i restauracija slova crnom akrilnom bojom; obnova sive boje postamenta.

g. Spomenik u Godinju

Na spomeniku sprovedene su sljedeće mjere: uklanjanje vegetacije sa prilaznih stepenica i guvna; postavljane cjevaste skele oko Spomenika; čišćenje kompletnog Spomenika i guvna vodom pod pritiskom; sanacija gromobranske konstrukcije; restauracija nedostajućih betonskih djelova i pukotina; čišćenje bronzanih ploča kombinacijom mehaničkih i hemijskih metoda; čišćenje granitnih ploča kombinacijom mehaničkih i hemijskih metoda; restauracija slova srebrnom akrilnom bojom; farbanje ograde na ulazu Spomenika zelenom bojom; uklanjanje cjevaste skele.

OPŠTINA BIJELO POLJE

2. Sprovođenje konzervatorskih mjera na arheološkom lokalitetu Ranohrišćanska bazilika, Zaton, Opština Bijelo Polje, II faza

Na nepokretnom dobru sa prethodno ustanovljenom zaštitom su sprovedene sljedeće sanacione mjere:

- Pripremni radovi
- Izrada dokumentacije postojećeg stanja
- Uklanjanje vegetacije sa lokaliteta
- Uklanjanje obrušenih kamenih blokova
- Uklanjanje vezane i nevezane nečistoće sa kamenih blokova
- Čišćenje kamena od vezane i nevezane nečistoće
- Obijanje starih fuga
- Učvršćivanje i stabilizacija temelja i zidova
- Izrada foto i analogne dokumentacije

OPŠTINA GUSINJE

3. Izrada konzervatorskog projekta za izgradnju lokalnog objekta od opšteg interesa (šadrvana-sebilja), na djelovima katastarskih parcela 338 i 784 KO Gusinje, Opština Gusinje

Vezirova džamija jednostavan je prizemni objekat sakralne arhitekture u centru Gusinja. Kombinacijom prirodnih materijala, kamena i drveta, građen je skladan objekat orijentalnih karakteristika. Stavljena je pod zaštitu 1988. godine, kao kulturno dobro

treće kategorije, odnosno kulturno dobro od lokalnog značaja. Predmet ovog projekta je uređenje dijela terena i izgradnja montažno-demontažnog privremenog objekta od javnog interesa, šadrvana-sebilja. Predmetna lokacija za montažno – demontažni privremeni objekat se nalazi uz ogradu dvorišta džamije, na dijelu k.p.784, K.O. Gusnije u Gusinju, koje spada u zonu zaštite džamije. Projektom je predviđena izgradnja slobodno stojećeg montažno-demontažnog privremenog objekta sebilja. Za potrebe izrade ovog projekta realizovana su detaljna snimanja i analize stanja, višestruki terenski obilasci. Pored toga, dio istraživanja bazirao se na prikupljanju i analizi autentične dokumentacije o kulturnom dobru, istraživanje i analiza arhivske građe i starih fotografija, istraživanje dostupne literature, kao i analiza dostupne dokumentacije Uprave za zaštitu kulturnih dobara.

Projekat je 2024. godine završen i predate na saglasnost Upravi za zaštitu kulturnih dobara, a na isti je izdato Rješenje o saglasnosti.

OPŠTINA ZETA

4. Sprovođenje konzervatorskih mjera na 18 izronjenih podvodnih nalaza iz rijeke Zete

Tokom sprovođenja posljednje faze podvodnih arheoloških istraživanja koje je vršeno u rijeci Zeti tokom 2023. godine, izronjen je izvjestan broj nalaza među kojima su i nalazi od metala – djelovi oružja i oruđa od gvožđa koji su zbog specifične sredine, slatke vode i mulja, bili u jako dobrom stanju. Nakon terenske opservacije, svi nalazi su u uslovima koje preporučuje konzervatorska struka, bili u kratkom roku transportovani do ateljea za metal, gdje je nastavljen i završen sveobuhvatni konzervatorski postupak.

5. Sprovođenje konzervatorskih mjera na artefaktima sa arheološkog lokaliteta Kneževića glavica, Balabani, Opština Zeta

U periodu od marta do decembra 2024. godine (različiti period prijema i primopredaja predmeta) sprovedene su konzervatorske mjere i realizovana je primopredaja sljedećih artefakata:

- dvije Dijademe
- deset (10) kalotastih bronzanih predmeta

- bronzani pojas
- keramički krčag
- dvije bronzane grivne
- bronzana fibula
- bronzana igla

OPŠTINA KOTOR

6. Izrada konzervatorskog projekta sanacije živopisa i crkve Svetog Nikole u Pelinovu, Grbalj, Opština Kotor

Crkva Svetog Nikole nalazi se na malom uzvišenju naselja Pelinovo u Grblju. U neposrednoj blizini crkve Svete Trojice. Riječ je o sakralnom objektu od nacionalnog značaja koji spada u kulturno dobro druge kategorije. Objekat je smješten na teritoriji KO Pelinovo koja pripada cjelini pod UNESCO zaštitom. Crkva se nalazi na blagoj padini, pa su djelovi crkve ukopani u odnosu na kotu terena. Konzervatorski projekat sanacije živopisa i crkve Svetog Nikole baziran je na konzervatorskim istraživanjima sprovedenim u toku 2024. godine. Za potrebe izrade ovog projekta realizovana su detaljna snimanja i analize stanja, sondažna istraživanja, višestruki terenskiobilasci. Pored toga, dio istraživanja bazirao se na prikupljanju i analizi autentične dokumentacije o kulturnom dobru, odnosno istraživanju prethodne projektne dokumentacije, istraživanje i analiza arhivske građe i starih fotografija, istraživanje dostupne literature, kao i analiza dostupne dokumentacije Uprave za zaštitu kulturnih dobara.

Projekat je 2024. godine završen i predat na saglasnost Upravi za zaštitu kulturnih dobara, a na isti je izdato Rješenje o saglasnosti na Konzervatorski projekat od strane Uprave za zaštitu kulturnih dobara.

7. Sprovođenje konzervatorskih mjera na šest slika iz Zbirke umjetničkih slika, JU "Pomorski muzej Crne Gore", Kotor:

- Kulturno dobro „Portret ruske carice Jelisavete Petrovne“, rađena tehnikom ulje na platnu, dimenzija 118cm x 87cm, nepoznatog autora, datovana u prvu polovinu XVIII vijeka.

- Muzejski predmet „Okršaj Marka Ivanovića pod Valonom 1731. godine“, rađena tehnikom ulje na platnu, dimenzija 125cm x 108cm, nepoznatog autora.
- Kulturno dobro „Bitka kod Pirana (noć)“, rađena tehnikom ulje na platnu, dimenzija 115cm x 86cm, Anastasa Bocarića, datovana krajem XIX ili početak XX vijeka.
- Kulturno dobro „Okršaj kapetana Boža Radimira protiv Tripolitanskih gusara 1758. godine“, rađena tehnikom ulje na platnu, dimenzija 122cm x 106cm, Anastasa Bocarića, datovana u početak XX vijeka.
- Kulturno dobro „Nava Leon Coronato“, rađena tehnikom ulje na platnu, dimenzija 124cm x 83cm, Anastasa Bocarića, datovana krajem XIX ili početak XX vijeka.
- Kulturno dobro „Okršaj kapetana Marka Ivanovića kod Perasta 1751. godine“, rađena tehnikom ulje na platnu, dimenzija 102,5cm x 96cm, Anastasa Bocarića, datovana u početak XX vijeka.

Na navedenim predmetima sprovedeno je podljepljivanje voštano – smolastom masom na vakuum stolu i španovanje na ramovima.

OPŠTINA NIKŠIĆ

8. Izrada konzervatorskog projekta sanacije Hadži-Ismailove džamije, Opština Nikšić

Hadži-Ismailova džamija jedini je sakralni objekat islamske arhitekture u Nikšiću, a smještena je u Grudskoj mahali. Riječ je o džamiji skromnih dimenzija, turskog stila gradnje. U dvorištu džamije, okruženom kamenom ogradom nalazi se i manje groblje. Ovaj objekat nije zaštićen kao spomenik kulture zbog svojih stilskih vrijednosti, već zbog toga što predstavlja jedini preostali sakralni objekat islamske arhitekture u Nikšiću. Konzervatorski projekat sanacije Hadži-Ismailove džamije baziran je na konzervatorskim istraživanjima početim u toku 2023. godine, i nastavljenim u toku 2024. godine. Za potrebe izrade ovog projekta realizovana su detaljna snimanja i analize stanja, sondažna istraživanja, višestruki terenskiobilasci. Pored toga, dio istraživanja bazirao se na prikupljanju i analizi autentične dokumentacije o kulturnom dobru, odnosno istraživanju prethodne projektne dokumentacije, istraživanje i analiza

arhivske građe i starih fotografija, istraživanje dostupne literature, kao i analiza dostupne dokumentacije Uprave za zaštitu kulturnih dobara.

Projekat je 2024. godine završen i predat na saglasnost Upravi za zaštitu kulturnih dobara, a na isti je izdato Rješenje o saglasnosti.

9. Izrada konzervatorskog projekta sanacije enterijera i eksterijera crkve Svetih Apostola Petra i Pavla, Opština Nikšić

Crkva Svetih Apostola Petra i Pavla nalazi se u blizini hrama Svetog Vasilija Ostroškog u Nikšiću. U pitanju je jednobrodna grobljanska crkva sa apsidom na istoku i zvonikom na zapadu. Riječ je o sakralnom objektu koji spada u kategoriju kulturnog dobra druge kategorije. Konzervatorski projekat sanacije enterijera i eksterijera crkve Svetih Apostola Petra i Pavla baziran je na konzervatorskim istraživanjima sprovedenim u toku 2020. godine, uz dopunu istraživanja i projektne dokumentacije u toku 2023. godine i 2024. godine. Za potrebe izrade ovog projekta realizovana su detaljna snimanja i analize stanja, sondažna istraživanja, višestruki terenski obilasci. Pored toga, dio istraživanja bazirao se na prikupljanju i analizi autentične dokumentacije o kulturnom dobru, odnosno istraživanju prethodne projektne dokumentacije, istraživanje i analiza arhivske građe i starih fotografija, istraživanje dostupne literature, kao i analiza dostupne dokumentacije Uprave za zaštitu kulturnih dobara.

GLAVNI GRAD PODGORICA

10. Sprovođenje konzervatorskih mjera na gvozdenom koplju i gvozdenom nožu sa lokaliteta Duklje

Po prijemu artefakata u Centar, sprovedene su sveobuhvatne konzervatorske mjere na gvozdenom koplju i gvozdenom nožu sa lokaliteta Duklje. Nakon zaštite 27.09.2024. godine izvršena je primopredaja.

OPŠTINA PLAV

11. Redovno održavanje prvobitnih vrata sa Kule Redžepagića u vlasništvu JU Centar za kulturu "Husein Bašić", Plav

Obzirom da su nekadašnja vrata sa Kule Redžepagića (XVII vijek) dugi niz godina bila u privatnom vlasništvu, u cilju očuvanja sprovedene su neadekvatne intervencije. Evidentirani su neadekvatni nanosi kita, neadekvatni nanosi laka na površini, bez pripreme drveta. Nataloženi slojevi različitih nečistoća, kao i dejstvo ksilofagnih insekata uticali su na stanje ovog predmeta. Na predmeti su, takođe, bila vidljiva i mehančka oštećenja, kao i pukotine nastale usljed stoljećnog „rada drveta“ (skuljanje i širenje drveta usljed različitih uticaja).

Sa predmeta su uklonjeni različiti nanosi nečistoća i sve neadekvatne intervencije, te je sprovedeno plombiranje i fiksiranje pukotina. Dalje, vrata su potopljena u voštano-smolastu masu. Kao krajnja mjera zaštite, za prezentaciju predmeta urađen je adekvatan nosač (forma štafelaja) koji omogućava da se predmet izlaže na bezbjedan način.

OPŠTINA PLJEVLJA

12. Konzervatorska istraživanja i sprovođenje konzeravtorskih mjera na rukopisanoj knjizi, djelo islamske kaligrafije „Kur'an“ (kuran), Vlasnik Mešihat islamske zajednica, držalac: Husein-pašina džamija, Opština Pljevlja

Među islamskim rukopisima sačuvanim u Husein-pašinoj džamiji, ljepotom pisanja i brojnim ukrasima, izdvaja se Kur'an iz 1571. godine. Ovo remek djelo islamske kaligrafije iz XVI vijeka sadrži 233 lista, dimenzija 39 x 28,5 cm. Pojedina poglavlja počinju sa lijepo ukrašenim, velikim i pozlaćenim slovima, tekst je pisan u trinaest redova, a tačke na kraju redova su u obliku pozlaćenog osmolista. Kur'an sadrži 352 minijature rađene na zlatnoj podlozi, od kojih je šest izvedeno na cijeloj strani, a na dvijema od njih nalazi se tekst ispisan u sredini.

Konzervatorsko – restauratorske mjere sprovedene su na listovima, a zbog izrade replike od strane držaoca (proces digitalizacije listova Kur'ana), čeka se na povezivanje knjižnog bloka i korićenje.

OPŠTINA TIVAT

13. Konzervatorski projekat zaštite zidnih slika u južnoj kapeli crkve Sv. Petra u Bogdašićima, Opština Tivat -II faza

U skladu sa prijavom koja je podnijeta na javnom pozivu za učešće u postupku raspodjele sredstava za realizaciju projekata valorizacije kulturne baštine, koja se odnosi na arheološka istraživanja, konzervatorske i restauratorske radove, rekonstrukciju i promociju kulturnih dobara na teritoriji opštine Tivat, sprovedene su mjere na realizaciji druge faze konzervatorskog projekta zaštite zidnih slika u južnoj kapeli crkve Sv. Petra u Bogdašićima. On je uključio: nastavak analize stanja crkve u smislu moguće pojave vlage - praćenje stanja; nastavak preventivne zaštite oštećenja maltera i bojenog sloja najstarijeg slikarstva (XIII vijek); fizičko hemijska analiza maltera i bojenih slojeva; nastavak optičke analize maltera i bojenih slojeva u cilju izrade slike preliminarne hronologije; nastavak konsolidacije većih oštećenja između faza u oslikavanju kapele; analiza mogućnosti uspostavljanja estetski usklađene i vizuelno čitljive cjeline; probe restauratorskog retuša oštećenja.

PRIJESTONICA CETINJE

14. Realizovani konzervatorsko-restauratorski radovi na betonskim skulpturama i reljefima na pročelju glavne fasade nekadašnjeg Vladinog doma, Narodni muzej Crne Gore, Prjestonica Cetinje

U saradnji sa Narodnim muzejem Crne Gore, Centar je realizovao fazu zaštite kulturnog dobra, nekadašnjeg Vladinog doma na Cetinju. Sprovedene su konzervatorsko – restauratorske mjere na pročelju glavne fasade, odnosno na betonskim skulpturama i na reljefima.

15. Implementacija konzervatorskog projekta sanacije krova, unutrašnje i spoljašnje bravarije na zgradi bivšeg Engleskog poslanstva, Prijestonica Cetinje

Projektom su bile predviđene sledeće mjere:

- sanacija krovnog pokrivača i pratećih elemenata
- zamjena prozora u potkrovlju i na zastakljenoj verandi (dat je i prijedlog mjera za ostalu bravariju u objektu)

- restauracija unutrašnjih i spoljašnjih vrata
- sanacija staklene nadstrešnice

Radovi na spoljašnjoj i unutrašnjoj bravariji realizovani su fazno. U prvoj fazi su zamijenjeni prozori u potkrovlju, odnosno na krovnim kućicama (u projektu oznaka P8 i P9), kao i prozori na zastakljenoj verandi (u projektu oznaka P5 i P6). Projektom je u drugoj fazi planirana restauracija vrata u glavnom holu i dva prozora (u projektu oznaka Vul1, Vul2, V1, V2, V3, O1, P7). U dijelu izvođenja radova, došlo je do izmjene dinamike, pa se umjesto prozora O1 i P7 restaurirana najugroženija vrata u objektu, čiji tretman je planiran za sledeću fazu (u projektu V10 i V11). Preostala sredstva utrošena su na restauraciju još troje vrata (u projektu V12, V13 i V16). U dogovoru sa osobljem Muzičke akademije sva vrata naizmjenično su preuzimana na restauratorski tretman u prostorijama Centra. Jedino su ulzna vrata Vul1 tretirana na licu mjesta, zbog bezbjedonosnih razloga.

Vrata Vul1, Vul2, V2, V3, V12, V16 bila su u relativno dobrom stanju. Upotrebom industrijskog fena i špattla uklonjeni su slojevi boje do zdravog drveta. Ustanovljeno je da su vrata u nekom od prvih premaza bila u boji slonove kosti, pa je ista boja primijenjena kasnije prilikom tretmana. Na vratima su zamijenjena stakla novim debljine 4mm, kao i brave i kvake. Gdje je bilo moguće, ostavljene su okovi. Lajsne su tretirane sa posebnom pažnjom, na pojedinim mjestima zamijenjene su profilom lajsni rađenim po uzoru na postojeće. Prije farbanja vrata su gitovana, kako bi se popunile sve šupljine. Farbane su bojom za drvo u boji slonove kosti.

Prilikom restauracije, ustanovljeno je da su vrata na kojima je bio tapacir originalna, (u projektu V1, V10, V11, V13) pa je zaključeno da je neophodno ukloniti isti. Za potrebe tapaciranja, vrata su oštećena, određene lajsne uklonjene, pa su se nedostajuće ukrasne lajsne morale ponovo postaviti, djelovi drveta koji su bili značajnije oštećeni, zamijenjeni su, pa su preostale šupljine gitovane i vrata premazana bojom u tonu slonove kosti. Svi okviri vrata tretirani su istim restauratorskim postupkom, sa posebnom pažnjom na ukrasne lajsne.

Nedovoljno sredstava onemogućilo je sprovođenje restauratorskog tretmana na svim vratima i prozorima u objektu.

Radovi na krovu trajali su od juna do septembra. Sinhronizovano se radilo na djelimičnom otkrivanju krova i pokrivanju tog dijela. Korišćen je lim debljine 0,7mm, kao što je predviđeno projektom. Takođe, nakon uklanjanja lima, ustanovljeno je da

postoji hidroizolacija (ter papir), ali se zbog predostrožnosti i dugovječnosti sprovedenih radova, ugradila dodatna hidroizolacija, u vidu paropropusne vodonepropusne PVC folije. Na cca 40cm od ivice krova, ugrađeni su snjegobrani na hvataljke, koji ne utiču negativno na limene falceve. Zamijenjeni su svi horizontalni i vertikalni oluci, čemu je prethodila ugradnja spojnice i držača. Na pročelju simsa, ugrađena je nova lamelirana daska, dok je sa drvenog horizontalnog dijela simsa uklonjena boja, zamijenjene su daske koje su bile oštećene i ponovo je sve prefarbano adekvatnim premazom za spoljne uticaje u bijeloj boji. U toku radova na krovu, ugrađeni su i prozori koji su ranije pripremljeni u radionici. Na kraju se radilo na opšivanju prozora, kako bi se spriječilo prodiranje vode. Tretirane su i nadstrešnice na objektu. Zamijenjena stakla na nadstrešnicama, očišćena je metalna konstrukcija od prethodnih bojenih slojeva, a zatim je ponovo prefarbana bojom za metal.

16. Sprovođenje konzervatorskih mjera na ikonostasu iz crkve Vaznesenja Hristovog u Bokovu, Prijestonica Cetinje

Crkva Vaznesenja Hristovog u Bokovu, Prijestonica Cetinje, sagrađena je na temeljima starije crkve, a današnji izgled je dobila u XIX vijeku. Pozicionirana u donjem dijelu sela, na blagom uzvišenju u okviru seoskog groblja, sa ograđenom portom crkva je podužna građevina, jednobrodnog plana, na istoku završena polukružnom apsidom, a na zapadu zvonikom na preslicu. Crkva nije živopisana, već obijeljena. Oltarski prostor od naosa je odvojen ikonostasom sa pet zona, koje su dijelo Vasilija Đinovskog, završen 14. marta 1896. godine.

Prilikom obnove crkve, MZ Bokovo se obratila za pomoć, te je Centar izašao u susret i donirao sprovođenje konzervatorskih mjera na ikonostasu. Sprovođenje mjera je realizovano od avgusta 2023. do aprila 2024. godine. Na ikonostasu, koji je bio u relativno dobrom stanju očuvanosti realizovale su se sljedeće aktivnosti:

- demontaža i transport u prostorijama Centra
- izrada nove noseće konstrukcije
- uklanjanje raznih nečistoća sa bojenog sloja i rezbarije
- konsolidacija
- fiksiranje bojenog sloja
- ispravljanje metalnog nosača

- konzervatorski retuš
- zaštitni sloj laka na elementima
- transport i montaža

17. Sprovođenje konzervatorskih mjera na grobu Sule Radova Radulovića u porti Vlaške crkve, Prijestonica Cetinje

Grob Sule Radova Radulovića u porti Vlaške crkve nalazio se u zapuštenom stanju. realizovane su aktivnosti uređenja zone oko groba, te uklanjanje raznih nečistoća sa cijele površine groba (nadgrobne i poklopne ploče, bočnih strana), restauracija nedostajućih i oštećenih slova.

18. Sprovođenje konzervatorskih mjera na spomeniku posvećenog herojima Božićnog ustanka, Prijestonica Cetinje

Na spomeniku je realizovano redovno održavanje, odnosno uređenje terena oko spomenika i restauracija bojenog sloja na oštećenim slovima.

19. Sprovođenje konzervatorskih mjera na spomen kosturnici strijeljanim rodoljubima, Prijestonica Cetinje

Na spomeniku je realizovano redovno održavanje, odnosno uređenje terena oko spomenika; uklanjanje raznih nečistoća sa postamenta i skulpture, kao i restauracija bojenog sloja na datumu i simbolu petokrake.

20. Konzervacija i restauracija tri postinkunabule iz „Zbirke starih knjiga“, kožni povezi vlasništva Nacionalne biblioteke Crne Gore „Đurđe Crnojević“, Prijestonica Cetinje

Na dolje navedenim predmetima sprovedena je konzervacija i restauracija kožnih korica na drvenoj korici. Predmeti su vraćeni držaocu.

- „Služabnik“ iz 1554. godine, 226 strana, sa kožnim povezom na drvenoj korici

- „Oktoih petoglasnik“ iz 1560. godine, 154 strana sa kožnim povezom na drvenoj korici
- „Triod posni“ iz 1561. godine, 254 strane, sa kožnim povezom na drvenoj korici

21. Konzervacija i restauraciju devedeset dva (92) predmeta od papira (novčanice i dokumenta) iz Muzeja novca, Prijestonica Cetinje

Plan realizacije sprovođenja konzervatorskih mjera na predmetima trajao je od 01.03. 2024. godine, do 17.05.2024.godine i predmeti su vraćeni držaocu. Predmeti na kojima su sprovedene mjere su sljedeći:

- Muzejske jedinice iz postavke (7 predmeta)
- AU okupacija Crne Gore (3 predmeta)
- Kraljevina Crna Gora (2 predmeta)
- Surogati novca (1 predmet)
- Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca (12 predmeta)
- Mađarska (1 predmet)
- Italija (verifikovani dinar i italijanske lire (3 predmeta)
- Nezavisna država Hrvatska (2 predmeta)
- Poklon guvernera CBCG Dakića (1 predmet)
- Poklon ambasadora Zeliolija (2 predmeta)
- Narodni zajam FNRJ ser. br. 005436 F 000928 (1 predmet)
- Obveznica za nadoknadu imovine (1 predmet)
- Akcije i dokumenta, mjenice (2 predmeta)
- Regule (2 predmeta)
- Poklon Dragana Spasića (6 predmeta)
- Akcije (4 predmeta)
- Poklon Kirsanov (1 predmet)
- Poklon Branke Bonaći Nikolić (15 predmeta)
- Otkup 2018. godine (2 predmeta)
- Pisma Knjazu Nikoli Petroviću Njegošu (5 pisama)

22. Sprovođenje konzervatorsko – restauratorskih mjera na šest predmeta, preuzetih od Crkvenog odbora Raičevići sa Njeguša

Na predmetima, na kojima su u ranijim godinama sprovedene konzervatorske mjere, kao posljednja faza realizovano je povezivanje i koričenje, te vraćanje predmeta vlasniku. Konzervirani i restaurirani predmeti su:

- Štampana građa, Oktoih od I do IV glasa, kožni povez;
- Štampana građa, Oktoih od V do VIII glasa, kožni povez;
- Štampana građa, Triod posni (bogoslужenje u vrijeme posta), kožni povez ;
- Štampana građa, Opšti Minej veći, kožni povez;
- Štampana građa, Opšti Minej manji, kožni povez;
- Štampana građa, Oktoih od V do VIII glasa, kožni povez

23. Sprovođenje konzervatorsko – restauratorskih mjera na osam ckvenih knjiga iz crkve Svetog Spasa u Markovini

Na dolje navedenim predmetima, na kojima su u ranijim godinama sprovedene konzervatorske mjere, kao posljednja faza realizovano je povezivanje i koričenje, te vraćanje predmeta vlasniku.

- Štampana građa iz 1900. godine, sa povezom, dimenzija 26x17 cm;
- Štampana građa, sa povezom, dimenzija 36x23 cm;
- Štampana građa bez korica-liturgija, dimenzije 20x14 cm;
- Štampana građa bez korica, dimenzije 18x11 cm;
- Štampana građa sa prednjom koricom, 21x16 cm;
- Štampana građa bez poveza, dimenzije 24x15 cm;
- Štampana građa manjeg formata bez korica, dimenzije 15x9,5 cm;
- Štampana građa, sa zadnjom koricom, dimenzije 28x21 cm;

24. Konzervatorski radovi na sto tri (103) kovanice, vlasništvo Muzeja novca Centralne banke Crne Gore

Na kovanicama iz Turskog i Austrijskog perioda sprovedene su sveobuhvatne konzervatorske mjere. Zaštićeni predmeti vraćeni su vlasniku.

25. Konzervatorski radovi na sedamdeset osam (78) kovanica, vlasništvo Muzeja novca Centralne banke Crne Gore

Na metalnim apoenima iz doba Ilira i Rima, sprovedene su sveobuhvatne konzervatorske mjere. Zaštićeni predmeti vraćeni su vlasniku.

26. Konzervatorski radovi na sto trideset devet (139) kovanica, vlasništvo Muzeja novca Centralne banke Crne Gore

Na kovanicama iz doba Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, pa sve do današnjih dana, sprovedene su sveobuhvatne konzervatorske mjere. Zaštićeni predmeti vraćeni su vlasniku.

3. PROJEKTI U TOKU

1. Izrada konzervatorskog projekta i sprovođenje konzervatorsko - restauratorskih mjera na ikonostasu u crkvi Sv. Đorđa u Radovanićima, Opština Herceg Novi

Zaštita kulturnog dobra koje je bilo u jako lošem stanju očuvanosti, realizuje se kroz dvije faze.

Prva faza mjera zaštite kulturnog dobra, ikonostasa u crkvi Svetog Đorđa u Radovanićima, Opština Herceg Novi, obuhvatila je aktivnosti koje su podrazumijevale konzervatorska istraživanja i izradu konzervatorskog projekta konzervacije i restauracije kulturnog dobra.

Za potrebe izrade ovog projekta vršena su detaljna snimanja i analize stanja, istraživanja, višestruki terenski obilasci. Pored toga, dio istraživanja bazirao se na prikupljanju i analizi primarnih i sekundarnih izvora, odnosno autentične dokumentacije o kulturnom dobru, prethodne projektne dokumentacije, istraživanje i analiza arhivske građe, istraživanje dostupne literature, kao i analiza dostupne dokumentacije Uprave za zaštitu kulturnih dobara.

Nakon terenskih i arhivskih istraživanja, izradila se projektna dokumentacija u skladu sa *Pravilnikom o bližem sadržaju konzervatorskog projekta za sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnom dobru*, propisan od strane Ministarstva kulture i medija Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 061/18 od 14.09.2018) i po *Konzervatorskim uslovima* izdatim od strane Uprave za zaštitu kulturnih dobara Crne Gore.

Shodno navedenom pravilniku i uslovima formirana je projektna dokumentacija koja je u vidu *"Konzervatorskog projekta za sprovođenje konzervacije i restauracije ikonostasa u crkvi Svetog Đorđa u Radovanićima, Opština Herceg Novi"* predata Upravi za zaštitu kulturnih dobara na dobijanje saglasnosti.

Na osnovu steknutih, zakonski propisanih, uslova početak sprovođenja konzervatorsko – restauratorskih mjera na predmetnom ikonostasu prijavljen je Upravi, a time je u maju 2024. godine otpočela realizacija II faze zaštite kulturnog dobra.

Sprovođenje konzervatorsko – restauratorskih mjera u toku podrazumijevalo je sljedeće aktivnosti:

- preventivna zaštita ikona koje su bile u jako lošem stanju očuvanosti
- demontiranje elemenata ikonostasa i transport u prostorijama Centra
- deretizacija i dezinfekcija
- uklanjanje raznih nečistoća
- konsolidacija
- fiksiranje bojenog sloja
- parketaža
- restauracija nedostajućih elemenata
- restauracija kredno tutkalne podloge
- konzervatorski retuš

Početkom 2025. godine realizovaće se aktivnosti zaštite tretiranih elemenata i montiranje ikonostasa u crkvi Sv. Đorđa u Radovanićima, Opština Herceg Novi.

2. Konzervatorska istraživanja i izrada Konzervatorskog projekta za 24 predmeta iz etnografske zbirke JU "Gradski muzej Mirko Komnenović i galerija Josip Bepo Benković", Opština Herceg Novi

Po dobijenim konzervatorskim uslovima, za potrebe izrade projekta vršena su detaljna snimanja i analize stanja, probe, prikupljanje i analizi primarnih i sekundarnih izvora, odnosno autentične dokumentacije o kulturnom dobru, istraživanje dostupne literature. U toku je sublimiranje rezultata istraživanja i formiranje projektne dokumentacije.

3. Bista Franca Jozefa, Kulturni centar Bar

U toku je rad na konzervaciji metalne biste Franca Jozefa. Po sprovedenim konzervatorskim mjerama izradiće se potrebna dokumentacija, a predmet vratiti vlasniku.

4. Konzervatorski projekat sanacije, konsolidacije i prezentacije crkve Sv. Jovana (objekat 17) na lokalitetu Svaču, Opština Ulcinj

Crkva Svetog Jovana (alb. Shën Gjoni) jedna je od najznačajnijih sakralnih građevina srednjovjekovnog grada Svača. Smještena unutar gornjeg grada, pored glavnih gradskih vrata, njena lokacija odražava centralnu ulogu koju je imala u religijskom i društvenom životu zajednice.

Konzervatorski projekat sanacije, konsolidacije i prezentacije crkve Sv. Jovana (objekat 17) na lokalitetu Svaču, Opština Ulcinj baziran je na konzervatorskim istraživanjima početim u toku 2024. godine, i nastavljenim u toku 2025. godine. Za potrebe izrade ovog projekta realizovana su detaljna snimanja i analize stanja, višestruki terenski obilasci. Pored toga, dio istraživanja bazirao se na prikupljanju i analizi autentične dokumentacije o kulturnom dobru, odnosno istraživanju prethodne projektne dokumentacije, istraživanje i analiza arhivske građe i starih fotografija, istraživanje dostupne literature, kao i analiza dostupne dokumentacije Uprave za zaštitu kulturnih dobara. Planiran je nastavak aktivnosti na izradi projektne dokumentacije u skladu sa dobijenim uslovima.

4. KONSULTANTSKE USLUGE

JU Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore na poziv vlasnika/držaoca obišao je brojne lokalitete i dao stručna mišljenja o stanju i mjerama zaštite, među kojima:

1. Uvid i procjena stanja muzejskih predmeta u Zavičajnom muzeju u Bijelom Polju

2. Uvid i procjena stanja objekata na području opštine Nikšić (Saborni hram Sv. Vasilija Ostroškog, Petrova glavica; Crkva Sv. Spasa, Dragovoljići; Spomen dom, Vračenovići...)
3. Uvid i procjenu stanja crkve Sv. Trojice u Pljevljima
4. Uvid i procjenu stanja kompleksa Buća - Luković, Opština Tivat
5. Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2024. godinu (prezentacija, asistencija i mišljenje)

5. ORGANIZOVANJE I UČEŠĆE NA KONFERENCIJAMA/ PREZENTACIJAMA/ RADIONICAMA

1. Učešće na "Kultura za budućnost" - povodom obilježavanja 100 dana rada 44. Vlade Crne Gore Ministarstvo kulture i medija je organizovalo svečanost na kojem su sve nacionalne institucije kulture predstavile svoje programe i aktivnosti u Muzičkom Centru Crne Gore, Glavni grad Podgorica
2. Organizovanje prezentacije "Rano bronzano doba Crne Gore - kneževski grobovi", arheološka istraživanja praistorijske humke Kneževića glavica, Golubovci, Opština Zeta
3. Učešće na UNESCO radionici „Borba protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima“, Opština Žabljak
4. Učešće na znanstvenom skupu „Vrata Jadrana kroz stoljeća – Arheologija Južnog Jadrana“, Hrvatsko arheološko društvo, Zagreb, Republika Hrvatska
5. Učešće na međunarodnoj radionici „2nd Cultural Heritage School: Protecting Cultural Heritage from climate change“, Solun, Grčka
6. Jedan od organizatora i učesnika Prve Međunarodne naučne konferencije posvećene zaštiti kulturne baštine, *Konzervacija i restauracija - Od tradicije do savremenosti*, Opština Kotor
7. Učešće na naučnoj konferenciji „Perast i Boka Kotorska na rubu propasti: 1624 – 2024“
8. Učešće na stručnom skupu „Razgovori o baštini: Kulturna riznica Tivta – budućnost istraživanja i brige za nasljeđe“

6. PUBLIKOVANJE

1. GODIŠNJAK br. 5 (u štampi)

2. U toku je izrada GODIŠNJAKA br. 6

7. IZLOŽBE

1. Brskovo – Snaga i slava srednjovjekovnog grada, Galerija Centra za kulturu Mojkovac

8. EDUKACIJA CILJNIH GRUPA

1. Obavljanje praktičnog rada i mentorstva sa studentima Univerziteta Crne Gore, Fakulteta likovnih umjetnosti, SP Konzervacija i restauracija u Odsjecima Centra i na terenu

2. Edukacija srednjoškolskih grupa o značaju i zaštiti kulturne baštine Crne Gore u Odsjecima Centra

9. DOEDUKACIJA KADRA

1. Obuka za upotrebu novih tehnologija rada i materijala u konzervaciji štafelajnog slikarstva u Muzeju Vojvodine na odjeljenju Konzervacije i restauracije, Novi Sad, Republika Srbija

2. Obuka za Evropske projekte saradnje, Kreativna Evropa, u organizaciji Ministarstva kulture i Medija Crne Gore

10. PREGLED I ANALIZA BUDŽETA INSTITUCIJE

JU Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore od 2021. godine, kada je počela primjena programskog budžeta, predstavlja aktivnost resornog ministarstva i to pod nazivom Sprovođenje konzervacija i arheoloških istraživanja (kod 20 021 004 001). Zakonom o budžetu za 2024. godinu („Sl. List broj 124/23”), za aktivnost Sprovođenje konzervacija i arheoloških istraživanja opredijeljena su sredstva u iznosu od 1.242.546,75 eura. Ovaj iznos obuhvata opšte prihode kao i projekciju sopstvenih prihoda koje je Centar planirao da ostvari u toku 2024. godine. Opšti prihodi iznosili su 1.192.691,75 eura dok je projekcija sopstvenih iznosila 49.855,00 eura.

JU Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore u 2024. godini ostvario je opšte prihode, sopstvene i transfere.

Pregled sredstava prikazan je u tabeli:

	Opštiprihodib udžeta	Transferi	Prihodi od sopstvenedjel atnosti	Ostaliprihod i	Donacije	Ukupno:
Sredstvanap očetku 2024.	0,00	169.319,87	55.111,80	21,78	0,00	224.453,45
Prihodi 2024.	1.120.165,66	60.993,10	195.360,00	21.011,68	0,00	1.397.530,44
Rashodi 2024.	1.120.165,66	215.688,36	169.244,89	21.021,04	0,00	1.526.119,95
Preostalasre dstva	0,00	14.624,61	81.226,91	12,42	0,00	95.863,94

Ukupna preostala sredstva na bankovnom računu JU Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore na karaju 2024. godine iznose 95.863,94 eura.

11. REZIME

JU Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore (u daljem tekstu: Centar) je u 2024. godini ukupno pokrenuo 42 projekata od čega je realizovano 38 projekta, započeto 4 projekata i obavljeno više od 5 konsultanskih usluga.

Od značaja je učešće u realizaciji brojnih projekata sa eminentnim univerzitetima i naučnim organizacijama, ali i crnogorskim institucijama. Zaposleni su učestvovali na međunarodnoj radionici "2nd Curtural Heritage School: Protecting Curtural Heritage from Climate Change" koja se održala u Solunu u Grčkoj, zatim na znanstvenom skupu pod nazivom "Vrata Jadrana kroz stoljeća – arheologija južnog Jadrana" u organizaciji Hrvatskog arheološkog društva Zagreb, zatim na stručnom usavršavanju (doedukaciji) i radnoj posjeti Muzeju Vojvodine u Novom Sadu – Odjeljenje konzervacije i restauracije,

a radi uvida u nove tehnologije rada i materijala, a takođe, Centar je bio i jedan od organizatora i učesnika Prve Međunarodne naučne konferencije posvećene zaštiti kulturne baštine, *Konzervacija i restauracija - Od tradicije do savremenosti*, Opština Kotor. U okviru Područnog odjeljenja u Kotoru realizovane su brojne aktivnosti iz djelokruga rada Centra.

Strategije i akcioni planovi (eksterni dokumenti) - proizilaze iz odredbi Zakona o kulturi, Zakona o zaštiti kulturnih dobara, podzakonskih akata donešenih na osnovu Zakona, zahtjeva državnih organa i dr. Ti zadaci su definisani dugoročnim programskim opredjeljenjima i godišnjim programima rada ustanove.

Godišnji planovi rada - JU Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore, organizovan je za vršenje konzervatorske i arheološke djelatnosti na području Crne Gore. Zadaci Centra proizilaze iz odredbi Zakona o kulturi, Zakona o zaštiti kulturnih dobara, podzakonskih akata donešenih na osnovu Zakona, zahtjeva državnih organa i korisnika djelatnosti Centra, sporazuma i protokola o saradnji zaključenih sa ostalim organima, međunarodnih akata, i dr. Ti zadaci su definisani dugoročnim programskim opredjeljenjima i godišnjim programima rada. Aktivnosti Centra su usmjerene u nekoliko osnovnih pravaca djelovanja: poboljšanje uslova i kvaliteta rada, realizacija redovnih zadataka i obaveza iz konzervatorske i arheološke djelatnosti, saradnja sa državnim organima i drugim subjektima, saradnja sa međunarodnim tijelima i druge aktivnosti.

Organizaciona transformacija - JU Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore radio je u izvještajnom periodu aktivno na izradi novog Statuta, a čije donošenje obezbjeđuje da se funkcije Centra vrše na način koji će doprinijeti kvalitetnom i efikasnom ispunjavanju obaveza ovog pravnog lica.

Postojanje odgovarajućeg kadrovskog potencijala je neophodan preduslov za uspješno organizovanje konzervatorske i arheološke djelatnosti. S toga se ovom pitanju mora poklanjati značajna pažnja. Zbog specifičnosti poslova, odgovarajući kadar je, većim dijelom moguće obezbijediti prijemom pripravnika i njihovom višegodišnjom obukom i usavršavanjem.

Pregled i analiza budžeta institucije - (Izvod iz Zakona o budžetu): Zakonom o budžetu Crne Gore za 2024. godinu („Službeni list Crne Gore" br. 124/23, 086/24 od

10.09.2024. godine) odobrena su sredstva za JU Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore i to u iznosu od 1,242,546,75 € (eura).

Kadrovski kapaciteti – Centar zapošljava 60 lica, umjesto 95 lica kako je predviđeno sada važećim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

U cilju ispravnog postupanja zaposlenih, počev od momenta osnivanja, organizuje se osposobljavanje i stručno usavršavanje za zaposlene u Centru, međutim u izvještajnoj godini nije bilo korisnika stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem. Organizovane su stručne konsultacije i više sastanaka sa službenicima Centra. Obavljen je veći broj posjeta pojedinim odsjecima i organizovani su sastanci za pojedina stručna pitanja. Nastavljena je aktivnost na striktnoj primjeni međunarodnih standarda i normi za konzervatorsku i arheološku djelatnost.

Organizacija – Centar djelatnost obavlja na Cetinju u dijelu objekta (dio prizemlja, prvi i drugi sprat), dok Područna jedinica Centra u Kotoru koristi objekat Palate Drago (suteran i prizemlje).

Prostorni i tehničko-tehnološki kapaciteti - Centar raspolaže sa 1.385,06 m² neto površine na Cetinju i 324 m² neto površine u Kotoru. U okviru Sektora za arheologiju na Cetinju prostorni kapaciteti se odnose na kancelarijski prostor, konzervatorske ateljee i depo.

Kancelarijski prostor je u odnosu na potrebe i vrstu posla neadekvatan i tehničko-tehnološki nedovoljno opremljen. Ateljei su tehničko-tehnološki nedovoljno opremljeni, nemaju sistem za ventilaciju, odnosno odvođenje toksičnih isparenja. Depo je prostorno neuslovan i neprimjeren čuvanju pokretnih nalaza i ne zadovoljava zakonske norme prostora ove namjene. Prostor Područnog odjeljenja u Kotoru (Palata Drago) je krajnje neuslovan za obavljanje poslova iz djelokruga rada Centra. U Centru ne postoji laboratorija za hemijsko-fizičke analize stanja i uzroka propadanja kulturnih dobara.

U Sektoru za konzervaciju obavljaju se sljedeći poslovi: izrada kratkoročnih i dugoročnih programa konzervatorskih istraživanja; organizovanje i vođenje konzervatorskih istraživanja radi utvrđivanja autentičnosti dobara, starosti odnosno hronološke pripadnosti dobara i drugih svojstava upotrijebljenih materijala i vezivnih sredstava, primijenjenih tehnologija i tehnika izrade kulturnog dobra i dobara,

mikroklimatskih uslova i njihovog uticaja na stanje kulturnog dobra i dobara, stepena oštećenosti dobara i razloga nastalih oštećenja, potencijalnih opasnosti od novih degradacija ili drugih oblika ugrožavanja kulturnog dobra i dobara, prihvatljivosti novih materijala, tehnologija i tehnika neposredne zaštite dobara i druga istraživanja, izrada konzervatorskih projekata; sprovođenje konzervatorskih mjera na nepokretnim i pokretnim kulturnim dobrima; izrada studija zaštite kulturnih dobara; izrada menadžment planova; obilježavanje kulturnih dobara; vođenje dokumentacije o obavljenim konzervatorskim istraživanjima i sprovedenim konzervatorskim mjerama; izrada i objavljivanje stručnih izvještaja o sprovedenim konzervatorskim istraživanjima; priprema i objavljivanje stručnih i naučnih publikacija; ostvarivanje saradnje sa srodnim institucijama u zemlji i inostranstvu i organizovanje stručnih i naučnih skupova.

U Sektoru za arheologiju obavljaju se sljedeći poslovi: izrada kratkoročnih i dugoročnih programa arheoloških istraživanja; organizovanje i vođenje kopnenih i podvodnih arheoloških istraživanja (rekognosciranje terena, zaštitna, sondažna, revizionna, sistematska arheološka istraživanja nedestruktivnim metodama i druga istraživanja), izrada Arheološke karte Crne Gore; izrada studija zaštite kulturnih dobara; izrada menadžment planova; obilježavanje kulturnih dobara; vođenje dokumentacije o obavljenim arheološkim istraživanjima; izrada i objavljivanje stručnih izvještaja o sprovedenim arheološkim istraživanjima; priprema i objavljivanje stručnih i naučnih publikacija; ostvarivanje saradnje sa srodnim institucijama u zemlji i inostranstvu i organizovanje stručnih i naučnih skupova.

U Sektoru za zajedničke poslove obavljaju se sljedeći opšti i stručni poslovi: svi pravni poslovi, koji se vrše u okviru djelokruga rada sektora i područnog odjeljenja, poslovi o statusnim pitanjima zaposlenih, statističko, finansijsko-računovodstveno i materijalno poslovanje, poslovi javnih nabavki i kapitalnih izdataka, vođenje evidencija, arhivski poslovi, tekuće održavanje objekata, instalacija uređaja i opreme, štampanje i umnožavanje materijala, poslovi vozača, kurirski i poslovi održavanja higijene, drugi pomoćni poslovi.

U Odsjeku za dokumentaciju i istraživanja obavljaju se poslovi utvrđivanja starosti i hronološke pripadnosti kulturnog dobra i dobara, informatički poslovi, izrada, vođenje,

prikupljanje i čuvanje dokumentacije o kulturnim dobrima i sprovedenim mjerama zaštite na istima, ispitivanje hemijskog sastava i svojstava materijala kulturnog dobra i dobara i upotrijebljenih materijala, laboratorijska ispitivanja i ekspertize, mjere zaštite, izrada studija zaštite i menadžment planova i drugi poslovi koji se ne vrše u okviru djelokruga rada sektora i područne jedinice.

U Područnom odjeljenju u Kotoru obavljaju se stručni i drugi poslovi za opštine Kotor, Herceg Novi, Tivat i Budva, koji se obavljaju i u sjedištu Centra, a koji su opisani za sektore konzervacije, arheologije i zajedničkih poslova a sve u okviru dva odsjeka i jedne službe.

Međusobni odnosi unutrašnjih organizacionih jedinica - sektora, odjeljenja, odsjeka, kancelarija i službi zasnivaju se na načelima jedinstva u izvršavanju poslova iz nadležnosti. Svi oblici organizacionih jedinica u ostvarivanju međusobne saradnje razmjenjuju podatke, informacije, obavještenja i iskustva s kojima raspolažu i do kojih dolaze u obavljanju svojih poslova i zadataka i koji su potrebni za vršenje poslova i zadataka iz djelokruga drugih jedinica. U cilju ostvarivanja saradnje i koordinacije organizacionih jedinica, održavaju se i periodični sastanci rukovodilaca sektora i izvršilaca sa direktorom, odnosno pomoćnicima, kao i sastanci rukovodilaca sektora i načelnika područnog odeljenja, odnosno rukovodilaca užih organizacionih jedinica (ateljea).

Kratkoročne i dugoročne strategije razvoja institucije (interni dokumenti) - odnose se na izradu kratkoročnih i dugoročnih programa konzervatorskih istraživanja kulturnih dobara; organizovanje i vođenje konzervatorskih istraživanja radi utvrđivanja autentičnosti dobara, starosti, odnosno hronološke pripadnosti dobara, hemijskog sastava i drugih svojstava upotrijebljenih materijala i vezivnih sredstava, primijenjenih tehnologija i tehnika izrade dobara, mikroklimatskih uslova i njihovog uticaja na stanje dobara, stepena oštećenosti dobara i razloga nastalih oštećenja, potencijalnih opasnosti od novih degradacija ili drugih oblika ugrožavanja dobara, prihvatljivosti novih materijala, tehnologija i tehnika neposredne zaštite dobara i druga istraživanja, laboratorijska ispitivanja i ekspertize koje su povezane sa konzervatorskim mjerama; izrada kratkoročnih i dugoročnih programa arheoloških istraživanja; organizovanje i

vođenje arheoloških istraživanja (rekognosciranje terena, sondažna, sistematska, zaštitna, reviziona, arheološka istraživanja nedestruktivnim metodama i druga istraživanja); izrada arheološke karte Crne Gore; izrada konzervatorskih projekata; sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnim dobrima, umjetninama, antikvitetima i drugim kulturnim predmetima; izrada studija zaštite kulturnih dobara; izrada menadžment planova; obilježavanje kulturnih dobara; vođenje dokumentacije o obavljenim arheološkim istraživanjima; vođenje dokumentacije o obavljenim konzervatorskim istraživanjima i sprovedenim konzervatorskim mjerama; objavljivanje stručnih izvještaja o sprovedenim konzervatorskim i arheološkim istraživanjima; objavljivanje stručnih i naučnih publikacija; saradnja sa srodnim institucijama u zemlji i inostranstvu; organizovanje stručnih i naučnih skupova, kao i druge poslove koji su Centru određeni u nadležnost.

DIREKTOR

mr Željko Kalezić

PREDSJEDNIK SAVJETA

dr Hija Lalošević

